

“Yeşil Yaprak Arasında Karatavuğun Kızıl Burnu”

Mehmet AYCI

Yargı cümlesi bir: Her şair aynı zamanda bir öykücüdür.

Yargı cümlesi iki: Her şiir yazım/söylenme/varolma sürecini de içkin olmak kaydıyla öykü olarak da okunur.

Yargı cümlesi üç: Öykücü, şiiri yoksa hiç, öyküsü ne kadar şiirsel olsun olsun şair değildir.

Bu yargı cümlelerini artırabiliriz, buna benzer yüzlerce yargı cümlesi kurabiliriz, ne var ki bu öyküyü öykü, şiiri şiir olmaktan çıkarmayacak, varsa öyküdeki şiiri yerinden etmeyecek, şiirdeki öyküye ise hanel getirmeyecektir. Şiir, anlık yoğunluk anında oluşa ve işlenmeye ihtiyaç duyulmayacak damıtılmışlıkta olsa bile “bir öyküsü olma gerçeğini” kaybetmeyecektir.

Her öykü ne kadar kurgusal, ne kadar deneysel olsun olsun şiirsel bir nüve içerir. Kurgu da, deneysellik de insana ve hayata dairdir çünkü... Öykü şiiri doğurabilir de... Ancak bu şiir için “anne” seçeneklerinden sadece biridir. Şiir, öykü dâhil her şeyden doğabilir, ancak kendileşir; annesinin izlerini siler ve şiir olur.

Elinize bir kalem alıp, buraya kadar kullanılan “öykü” sözcüklerinin üzerine çizip “hikâye” yazsanız durum değişmeyecektir. Her ne kadar öykünün daha yeni, hikâyeden farklı bir tür olduğunu söyleyenler çıksa da öykü hikâyedendir.

Şiir, diğer edebî türlerin tamamında bir “malzeme” olarak zaten kullanılmaktadır. Romanda, tiyatrodaki, denemede öyküden az kullanılmış değildir. Ancak daha “yeni” bir tür olarak kabul edilen ve kendisini doğduğu hikâyeden ayırmaya çalışarak var olmaya çalışan öykü, bu varlığını şiirleşmeye yaklaşmak suretiyle de belirginleştirmeye çalışmaktadır. “Öyküdeki şiir” tanımının diğer edebî türleri aşan bir yönü olmalıdır ve o da öykünün diğer türlerden farklı olarak şiir olmaya öykünmesinin öyküsüdür.

Peki, şiirdeki öykü nasıl bir şeydir?

Şiirin ne kadar hayattan ne kadar kurgudan beslendiği, işlenip işlenmediği, verili ve kazanımlı boyutları bir bütün olarak değerlendirildiğinde ortaya bir “inşa” ve “ibda” öyküsü çıkmaktadır. Bu her toplumun şiir geleneği, şiire nasıl baktığı ve şiiri ne olarak gördüğü ölçüsünde değişkenlik arz etmekle birlikte, bizzat şiirin kendisi ayakta, derli toplu, bütünlüklü durmak için öyküye ihtiyaç hisseder. Öykü fonda, diğer bir tabirle gölgededir.

Şiiri diğer türlerden ayırırken, onu yüceltmeye yönelik dışlamaları kabul edemeyeceğimiz gibi, öykü için de aynı şeyi kabul etmemiz mümkün değildir. Aksine “tahkiye” bağlamında öykü şiiri ne kadar besliyorsa, yaşanmışlık ve iç dokunma bağlamında şiir de öyküyü o derece beslemektedir.

Yargı cümlesi numarasız: Konuşu olmayan bir uçma, uçma eylemi sayılamaz.

Yargı cümlesi son: Nasreddin Hoca öykücüdür ancak bir miktar şairliği de vardır.